

Viden bereist «trømborging» med strileblod

Kari Opsahl – 100-åring med tæl

Et intervju med Eva Tveter

I gamle dager var betegnelsen «stril» et negativt kallenavn på bønder og fiskere fra bygdene og øyene rundt Bergen. I dag kan man kalle seg «stril» med stolthet. Da er man av folk som kan stå for en støyt, og som tåler både medgang og motgang. Slik er det med Kari Opsahl som fylte hundre år 2. juli i år. Hun er også kry av at hun har samme fødselsdato som kong Olav V!

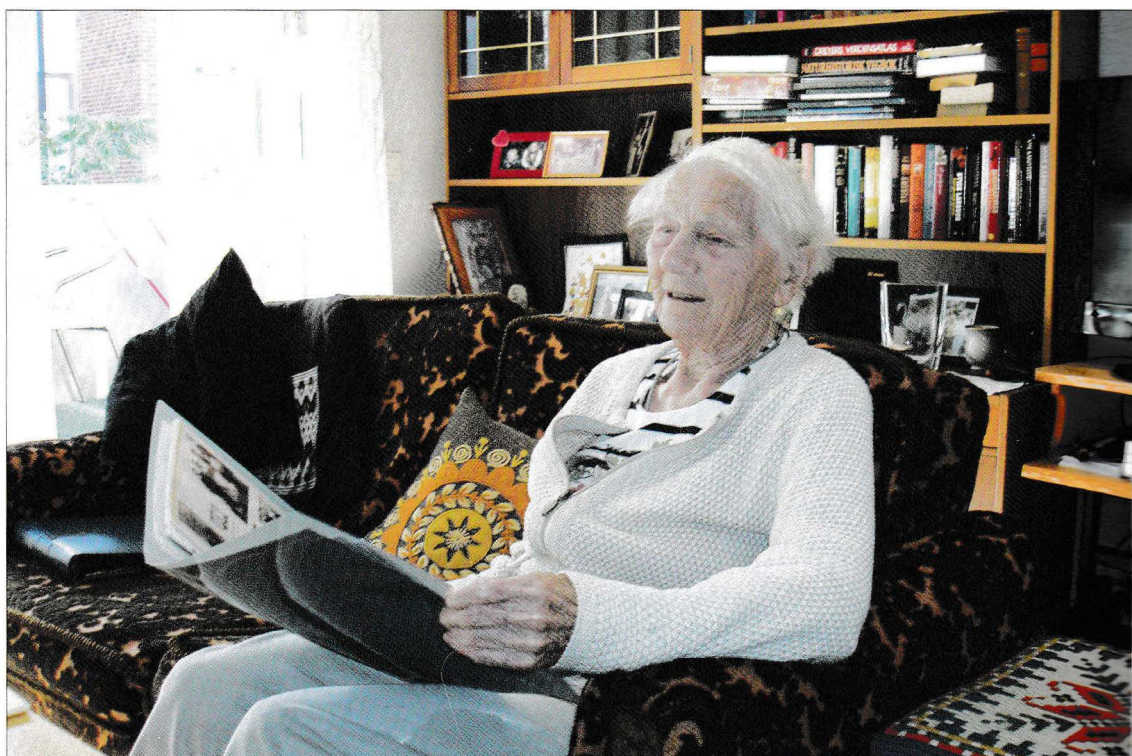
Travel oppvekst på Litlesotra

Kari Opsahl (Nordland var pikenavnet) ble født i 1918 på Brattholmen, et

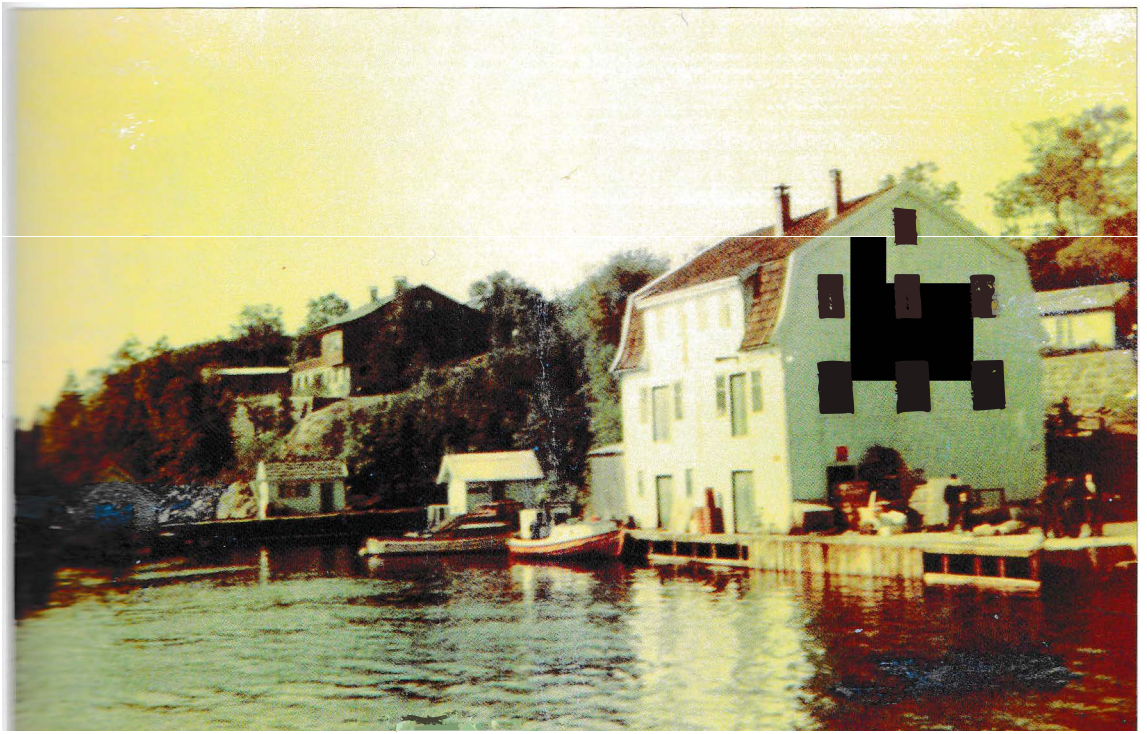
sted på Litlesotra i Fjell kommune i Hordaland. Hit kom foreldrene fra fjorden, og Kari var nummer fire av seks søsken. I tillegg til gårdsbrudd familien også butikk, postkontor og skipskai. Det var travle tider i en fattig kommune, og Kari forteller at hun allerede fra barnsben av ble oppdratt til hard arbeid og selvstendighet.

Skolegang på Brattholmen

Skolen på Litlesotra var to-delt med rundt 40 elever, og Kari husker med glede sin unge lærer som var så flink i

Kari har et langt liv bak seg med minner fra sin oppvekst som vestlending, fra arbeidsår i USA og Canada og familieliv som gardkjerring i Trømborg. Flere albumer er fulle av bilder. Foto: Eva Tveter.

Brattholmen landhandleri på Lillesotra hadde &ade &utikk og poståpneri Her hjalp Kari til fra I 10-12-års-alderen God opplæring i orden og punktlighet. Bildet utlånt av Kari Opsahl

å spille fiolin. Dessverre måtte læreren sette **bort** instrumentet sitt fordi fiolins**pill** kunne støte menigheten **på** stedet. På skolen var det også bedehus, **og Kari** minnes et strengt kristelig miljø der det var trange grenser for hva man kunne tillate seg uten at det ble betraktet .. som «synd». Lillesotra hørte til Bibelbeltet.

Det var trange økonomiske tider og elevene måtte selv holde seg med blyanter, **penner** og blekk. Skolebøkene var gamle og til låns. Kari var skoleflink, fikk gode karakterer og lærte tidlig å lese. Bokstavenene burde man kunne før man begynte **på** skolen, og Kari minnes at moren lærte barna sine alfabetet mens hun satt ned med håndarbeid. Etter skoletid måtte Kari og hennes søsken **hjelp**e til både **på** gården og i butikken. Hun betjente ofte «**postavdelingen**»

med sortering av post, salg av frimerker og regnskapsføring. Dette var god opplæring i orden og punktlighet for ei ung jente

Utdannelse i kokkefag

Som vanlig for mange unge jenter den gang, lærte Kari tidlig å lage mat. Som 17-åring gikk hun på husstellskole på Voss, og senere tok hun eksamen på Kringsjø husholdningsskole. Som godt voksen (i 1947) tok hun videreutdanning ved Songe-Møllers hotell-fagskole i Åsgårdstrand. Ved å arbeide i storhusholdninger på pensjonater og kaféer fikk hun god arbeidserfaring som kom svært godt til nytte siden i livet. Hun fikk lønn og kunne klare seg selv.

Kari var i Bergen under krigsutbruddet i 1940 og husker det som en

skremmende opplevelse å se de tyske bombeflyene komme lavt innover byen.

I 1943 dro hun hjem til Brattholmen for å hjelpe til. Faren døde i 1945, og i 1946 overdro moren gården til Karis eldste bror. Da dro Kari østover igjen og arbeidet i flere storhusholdninger med stort ansvar og nyttig videreutdannelse i matlaging og økonomi. Som 28-åring gikk hun på handelsskole i Bergen. Blant mange arbeidssteder var Høsbjør hotell i Brumunddal, Sognefjellshytta og to år på Elverum folkehøgskole.

Ut i verden, Amerika kaller

Kari var nysgjerrig på det store landet vest for Atlanterhavet, og i 1951 dro hun med «Den norske Amerikalinje» til New York, og videre med togbillett til to tanter som bodde i Montana, en delstat i USA. Her ble hun i to måneder, før ferden videre gikk til Seattle i staten Washington. Der fikk hun først en huspost, før hun fortsatte i hotellbransjen som hun jo hadde god erfaring med fra hjemlandet.

Det var ikke vanskelig å få jobb, forteller Kari, og hun gikk på språkskole om kvelden. Det var mange skandinaver i Seattle, hun fikk mange venner og trivdes godt.

Året etter, i 1952, ble hun kjent med en nyinnflyttet nordmann fra Østfold, nemlig bondegutten Karl Petter Opsahl fra Trømborg. Hun visste det ikke da, men det skulle bli et møte som kom til å bety mye for livet videre.

For Petter fra Trømborg var Seattle bare en mellomstasjon på vei til Alaska, der han ville søke arbeid i byggebransjen. Før han dro nordover til Alaska, hadde han nok fattet ekstra

Ikke visste Kari da hun dro til USA, at hun skulle bli gift med en kjekk bondesønn fra Østfold. Dette bildet er fra dagen etter bryllupet i den lutherske kirken i Anchorage. Foto utlånt av Kari Opsahl.

interesse for jenta fra Sotra, for de avtalte å brevveksle.

I 1953 satte også Kari kursen mot Alaska og en ventende Petter som arbeidet i et byggefirma. Hun fikk arbeid på kjøkkenet på et katolsk sykehus med lange og harde arbeidsdager. Men kjærligheten blomstret, og i 1954 giftet de seg i den lutherske kirken i Anchorage. Presten var fra Rakkestad og het A.H. Mjørud.

Tilbake til Norge og familieliv

Snart ventet ekteparet Opsahl sitt første barn, og da bestemte de seg for å dra hjem til Norge. Kari fødte sønnen Jon Erik i Bergen, før hun satte kursen mot gården Böhler i Trømborg

og litt trange boforhold i etasjen over svigerforeldrene i første.

Travle dager ble det med to barn i løpet av to år, og da andremann var tre uker gammel, reiste Petter på nytt i vesterled for å tjene penger til en voksende familie. Denne gang dro han til øygruppa Aleutene, en samling av små øyer mellom Alaska og Russland. Der arbeidet han hardt, forteller Kari, med 12–13 timers arbeidsøkter. Kari strevde hjemme med hus og unger, men dro også på hjemvisitt til Brattholmen for å besøke vestlandsfamilien. Selvfølgelig savnet hun Petter i Alaska, men som gammel stril tåler man motgang, og det var stor stas da han endelig kom hjem mellom jul og nyttår!

Kari var vel vant med bondeliv fra Sotra, og på Bøhler hadde de hest, kyr, gris, høns, ender og mink, dyrket korn og solgte sand. Hun hadde stor glede av å dyrke grønnsaker og blomster, og med en stadig voksende familie var hun aldri arbeidsløs. I 1960 overtok de gården etter Petters foreldre, Karoline og Johs Opsahl.

Strilen som ble «trømbæring»

Kari har aldri vært en «einstøing». Hun ble raskt kjent med bygdefolket og akseptert som ei likandes «gårdkjerring» som også hadde mange kulturelle interesser. I tillegg til travle dager med gård og etter hvert fem barn, fikk hun tid til å gjøre en stor innsats i Trømborg bondekvinnelag, der hun var kasserer og studieveileder i flere år. Ellers har hun deltatt i foreldrearbeid i forbindelse med ungenes skolegang, og ikke minst i foreldregruppa for Trømborg skolekorps.

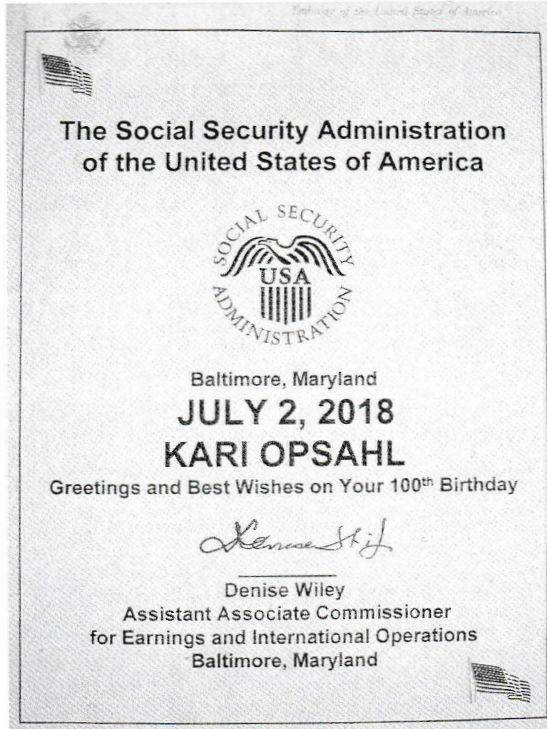
Kari er en lesehest! På Eidsberg bibliotek låner hun bøker og leser dagens aviser. Ingen tilfeldighet at hun ble valgt til studieveileder i Trømborg bygdekvinnelag Foto: Eva Tveter

Hennes sambygdinger karakteriserer henne som dyktig, samvittighetsfull, klartenkt og full av humor. Til tross for sine 100 år, vinkel i ryggen og behov for rullator, fremstår Kari som en høyst oppegående dame med sine meningers mot og evne til å uttrykke seg både skriftlig og muntlig. Ikke vanskelig for Kari å skrive innlegg i lokalavisen om emner hun brenner for – f.eks. eldreomsorg.

Stor interesse for litteratur

Leselysten har alltid vært stor, og flere ganger i uka besøker hun biblioteket på Mysen, låner bøker og pløyer igjennom dagens aviser. Interessen for det skrevne ord hadde hun til felles med Petter, som helt fra ungdommen

I tillegg til hilsen fra kong Harald på sin 100-årsdag, fikk Kari også gratulasjon fra «The Social Security Administration of the United States of America». Utlånt av Kari Opsahl.

av skrev ned sine tanker og drømmer i vers på rim. Det ble mange til slutt, om barndomsminner, jakt og dyr, om Trømborgfjella, kirkelige høytider, om det å eldes og om Kari og Petters liv sammen. Før Petter døde, samlet de på Karis initiativ hans dikt i ei bok som fikk tittelen: *Og så får det gå som det kan...* Disse diktene leste han ofte opp på møter i Eidsberg historielag.

Reiselysten har vært stor

Siden de møttes som unge i Seattle, har Kari og Petter aldri tapt interessen for fremmede land og kulturer. Hun har vært tilbake i Alaska to ganger med Petter og én gang alene, og har også besøkt andre stater i USA. De har begge vært i St. Petersburg, i Tanzania og på

tur med Hurtigruta rundt norskekysten. Som 91-åring badet Kari i «Den blå lagune» i Reykjavik. Slå den! Det er det ikke mange gamle «trømborginger» som kan skryte av!

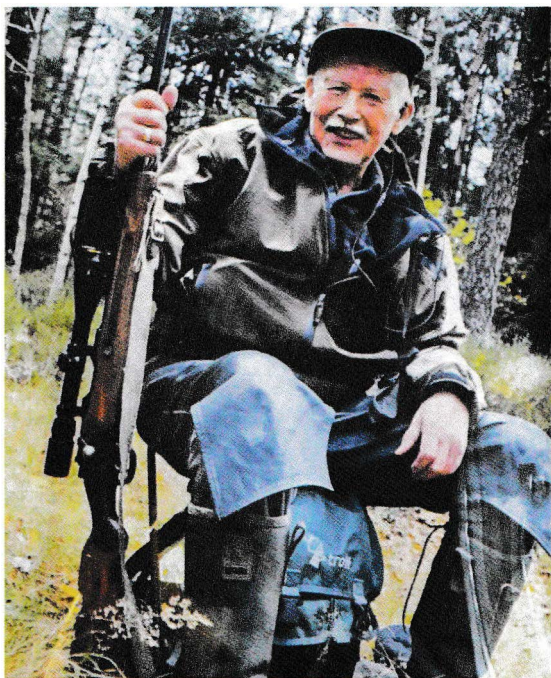
Fra Trømborg til Mysen

I 2015 ble livet på Bøhler byttet ut med å bo i leilighet på Mysen. Petter var ikke lenger så sprek, sykdom og alder gjorde livet vanskeligere. Han hadde for lengst måttet oppgi sitt jaktliv, og begge fant ut at det var tid for en ny fase i livet etter over 90 aktive år i inn- og utland. Kari måtte si farvel til sin livsledsager i 2017, men hun er fremdeles å se i gatene nesten hver dag. Hun liker godt å treffe folk, utveksle meninger og sitte i parken og betrakte gatelivet som hun egentlig synes er litt for tamt! Hvor er alle menneskene hen, sier Kari. Men hun går gjerne på kafé for både å spise og slå av en prat.

Hundreårsdagen

ble feiret på *Einarbu*, orienteringslaget Flaggtreffs hytte ved porten av Trømborgfjella. Der var det stor familiefest og feiring av en høyst oppegående hundre-åring. Selvfølgelig var det mange gratulasjoner: Fra kong Harald, naturligvis, fra Eidsbergs ordfører Erik Unaas og til og med fra «The Social Security Administration of the United States of America»!

Kari har en fabelaktig hukommelse og beretter levende fra sin lange livsreise: Fra Sotra, Bergen, Washington, Alaska, Trømborg og fra sine mange reiser verden rundt. Lokalpolitikk er hun også interessert i. Når vi spør henne om planen om å slå sammen Eidsberg med fire nabokommuner, fnyser hun litt: «Bort i natta – basta!»

Karl Petter Opsahl likte seg bedre i jaktklær enn i dress. Både i Trømborgfjella og i skogene i Alaska var han i sitt rette element. Utlånt av Kari Opsahl.

Karl Petter Opsahl, mangeårig medlem av Eidsberg historielag, skrev dikt på vers gjennom mange 10-år. Diktene som omhandler minner fra et langt og innholdsrikt liv har familien samlet i ei bok med tittelen: *Og så får det gå som det kan...*

Dette diktet skrev Petter Opsahl til sin Kari i august 2007, noe motstrebende til å begynne med, men likevel som en honnør til ei dugelig kjerring!

Ny dress

Vi reiste til Mysen, jeg i god tro,
med Kari til Mega, for å handle no'.
Men før vi kom dit, sa ho:
«Nå trenger du ny dress og sko!»

Det syntes jo ikke jeg.
Jeg syntes at jeg klarte meg
med den jeg hadde fra før.
Å kjøpe seg dress i min alder
er det ikke så ofte en gjør.
Hun sa den gamle var tyve år,
men jeg husker jo ikke når.
Nei, dressen var like god,
og jeg trengte ikke sko.

Men jeg ble jo med for å se,
og da endte det med
at vi tok den første dressen jeg så,
og tenk at den passer meg å!
Kjøpmannen sa: «Den sitter som stopt»,
og da var jeg kjøpt.
Ikke noe å gjøre med,
bare å pakke den ned.
Og Kari ble like glad som meg,
og sa: «Jeg betaler for deg».

Ja, takk skal du ha.
For dette gikk bra!
Det er jammen kjekt med ei slik kjerring, ja!

1. august 2007

Mottak og videreforsendelse av egg var viktig for mange handelsbedrifter.
Her er en annonse fra MYSEN LONDONERBASAR, Indre, 1915:

----- ÆGKASSER

*bor enhver husholder anskaffe sig til forsendelse av æg paa en regningsvarende maate.
Kassen er forsynet med celler, hvori hvert æg lægges for sig.
Nistegjættets kostende optjenes paa ganske kort tid ved at leiligholding og bræbager absolut undgaes.*